

25.11.2015

Asia: Hallituksen esitys 65/2015 vp Hallituksen esitys eduskunnalle eräksi avioliittolain muutoksen edellyttämiksi lainmuutoksiksi

Viite: Lakivaliokunta/HE 65/2015 vp/Asiantuntijapyyntö, sähköposti 17.11.2015

Seta ry kiittää lakivaliokuntaa mahdollisuudesta tulla kuulluksi avioliiton liitännäislakeja koskevassa eduskuntakäsittelyssä. On erinomaista, että avioliittolain muuttamisen edellyttämä lainmuutosten valmistelu etenee. Seta kiinnittää huomiota hallituksen esityksessä erityisesti seuraaviin seikkoihin:

2.2.1 Rekisteröidyn parisuhteen muuttaminen avioliitoksi

- Hallituksen esityksen mukaan tieto rekisteröidyn parisuhteen muuttamisesta avioliitoksi talletettaisiin väestötietojärjestelmään. Tieto rekisteröidystä parisuhteesta liittyy henkilön seksuaaliseen suuntautumiseen, eikä sen tallettaminen väestötietojärjestelmään ole suotavaa. Avioliittolain muutoksella parannetaan samaa sukupuolta olevien parien yhdenvertaisuutta. Kun seksuaaliseen suuntautumiseen perustuva erottelu avioliittoihin ja rekisteröityihin parisuhteisiin poistuu, ei ole enää tarvetta saati johdonmukaista säilyttää rekisterimerkinnöissä viittausta rekisteröityyn parisuhteeseen.
- Hallitus esittää lisäksi, että ulkomailla parisuhteensa rekisteröineet eivät voisi muuttaa parisuhdettaan avioliitoksi ilmoitusmenettelyn kautta, vaan heidän tulisi käytännössä solmia avioliitto Suomessa. Tämä saattaa johtaa ongelmiin esimerkiksi joidenkin avioliiton pituuteen perustuvien perhe-etuuksien kohdalla. Mikäli ulkomailla rekisteröityä parisuhdetta ei voi ilmoituksella muuttaa avioliitoksi, tulisi kyseessä olevien Suomessa avioliiton solmivien parien aiempi rekisteröity parisuhde ottaa lukuun arvioitaessa oikeutta avioliiton pituuteen perustuviin perhe-etuuksiin.

2.2.3 Laki transseksuaalin sukupuolen vahvistamisesta

- Hallituksen esityksessä translakia (laki transseksuaalin sukupuolen vahvistamisesta) ehdotetaan muutettavaksi poistamalla naimattomuusvaatimus. Naimattomuusvaatimus on yksi nykyisen lain ongelmakohtia ja sen poistaminen on edistysaskel. Se yksinään on kuitenkin täysin riittämätön muutos, jotta laista poistettaisiin ihmisoikeuksien vastaiset vaatimukset. Seta katsoo, että eduskuntakäsittelyssä translaista tulisi poistaa lisääntymiskyvyttömyysvaatimus, josta Suomi on saanut huomautuksen mm. Euroopan ihmisoikeusvaltuutetulta. Seta katsoo lisäksi, että hallituksen tulisi kiireellisesti valmistella translain kokonaismuutos sosiaali- ja terveysministeriön viime hallituskaudella asettaman

asiantuntijatyöryhmän johtopäätösten pohjalta. Asiantuntijaryhmä ehdottaa mahdollisuutta muuttaa lainsäädäntöä siten, että henkilö voisi itse ilmoittaa tai tehdä hakemuksen sukupuolensa vahvistamisesta väestötietoihin ja että rekisterimerkinnän muutos voitaisiin tehdä ilman vaatimusta lääketieteellisen selvityksen antamisesta transsukupuolisuudesta. Vaatimusta täysi-ikäisyydestä sukupuolen oikeudellisen vahvistamisen edellytyksenä voisi työryhmän mukaan olla perusteltua tarkastella.

2.3.2 Hedelmöityshoitolaki

- Hallitus ei esitä hedelmöityshoitolakia muutettavaksi siten, että se mahdollistaisi hedelmöityshoidot samaa sukupuolta oleville avioliitossa tai avioliitonomaisissa olosuhteissa eläville pareille. Seta pitää tätä epäjohdonmukaisena ja huomauttaa, että hedelmöityshoitolain jättäminen ennalleen merkitsee, että täsmälleen samassa tilanteessa olevat parit saatetaan näin eriarvoiseen asemaan. Tämä ei olisi ristiriidatonta perustuslain kanssa. Hedelmöityshoitolain osalta tulisi ottaa huomioon myös Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen (EIT) ratkaisu vuodelta 2013 tapauksessa X et al v Itävalta, jossa se totesi, ettei Itävallalla ollut riittäviä perusteita evätä mahdollisuutta perheen sisäiseen adoptioon samaa sukupuolta olevalta avoparilta, koska se oli avannut mahdollisuuden eri sukupuolta oleville avopareille.

Lopuksi Seta toteaa, että lainvalmistelussa olisi johdonmukaista korvata vanhentunut käsite *sukupuolinen suuntautuminen* oikeammalla käsitteellä *seksuaalinen suuntautuminen* (Ks. kohta 2.1.).

Lisätietoja

Kerttu Tarjamo
Pääsihteeri
Seta ry
kerttu.tarjamo@seta.fi
050 309 8108